

چەند ئېپورېك

دەربارە (بې ئارامى)

« كرىم سۆھبى »

ئەگەر لە روانگە بەكى جېمانى بەدە بروائىنە بارى گوزەرانى مرقوف ئەبىنېن ملېئونەھا كەس دووچارى دەردىكى بەنھازو شاراۋە بوونە كە بۆتە ھۆى ھەراسان كۆردن و پشوو لى ھەلگىر تىلېزى تىكدانسى بەختەمەرى ژىيانىن ، ئەم تىكەمە « بې ئارامى » بە كە بە بەكەم دوژمنى مرقوف ئەدەرىتە قەلەم ، زۆر تىۋورى جۆر بە جۆر دەربارەى دروست بوونى ئەم بې ئارامى بە ھەبە . پزىشكەكان ئەيگە رىنەۋە بۆ چەند ئەخۆشى بەكى تۆرگاتى ، ۋە ياخود لە ئەنجامى خەيال و خەيال بازىتى كە ساپەتى ئەم بې ئارامى بە دروست ئەبىت . زۆر جار مرقوف خۆى بەر پىسارە لە دروست بوونى بې ئارامى ، ئەمەش لە ئەنجامى ئەو بىر كۆرۈنەۋە ئەندىشە بې بەكى كە مېشك و لىكدانەۋەى خۆى پىتوە خەرىك ئەكات و بە شتىكى راستە قىنەشى ئەزانىت كەچى لە راستىدا بىر كۆرۈنەۋە بەكى خەيالى بەم بەس ھىچ بىناغە بەكى مەنتىقى و زانستى پالېشتى ناكات .

بازانېن زانا سايكولوگىستەكان لەم بارە بەدە چۆن لە بې ئارامى گەبشتوون و بەچى سان داۋەتە قەلەم .

« بې ئارامى » : - دۆخى ترىپتىكى شاراۋە تونەم

تېزە كە ئەبىتتە ھۆى دل تەنگى و خەم و خەنەت و ئېش و ئىزار

كەسى بې ئارام ھەمىشە بىر لە رووداتى شەم كاتتەۋە ، ھەرگىز رەش بىنەو گومان ھەموو شتىكى دەۋر بەرى ئەكاتتە ھەۋە ئەترسى كە زىياتىكى پىس بىكات .

سايكولوگىستى

دەروون نەمى بە ناۋباتك « فرۆبىد » بې ئارامى

لەكەلە دوو بەشى سەرەكى : -

ئابا كاك و ھەمىدى ئېزىد پەناھ (بە باشى لەھجەى (لورى) ى زىسۋە ؟ چ رىنوۋسىنىكى لە نوۋسىنەۋەى بەشى (لورى) بەكەدا بەكار ھىتاۋە ؟ دەنگەكانى چۆن دەربىرۋەۋە نىشانەكانى لامى قەلەۋو لامى سوۋوكو (واۋا) ى تىزو كراۋەى چۆن نوۋسىۋە ؟ دواى كاك مەھموود چۆن ئەو فەرھەنگەى نوۋسىۋەتەۋە ؟ دەسكارى رىنوسەكەى كاك ھەمىدى كۆدوۋە بان نە ؟ ئەگەر كۆدوۋەتەى چۆنى زانىۋە ؟ بەھەر حال شارەزايانى لەھجەى لورى ئەتوان ئەم پىسارانە روون بىكەنەۋە زىياتر خىزمەت بە زمان و فەرھەنگى زمانى كۆردى بىكەن .

لېرەدا گومانم لە دوو نەمۇنە دەردەبىر :

۱ - (سىر : بوۋكىنى - عروسى ل : ۱۲۱) .
 (نىر : روۋناكى . سوور - سور ل : ۱۹۴) .
 من وا دىزانم (باى (سىر) و (نىر) بە تەۋاۋى بە (ى) ناخۆپىننەۋەۋە بەلكوۋ لە بەينى (واۋا) ى (دا) ، واتە بە (ئىمالە) دەخۆپىننەۋەۋە ئەو كاتە كەلېمەكان ۋەك (سوېر) و (نور) دەخۆپىننەۋە . ئەۋەش دەلېم گەلچ جار لە گۆى كوانوۋ بەر زۆپاى شەۋانى زىستاندا بىستوۋمە پىسار كراۋە ئەمە چىبە : (« سوور » بە « لەكى » شاىبە) ؟

۲ - وىنەى (بىبە) لە (چارگوش بىبە ل : ۶۸) دا ماناى (ماضى) دەگەبەنچ نەك ماناى مەصدەر واتە : (چوار گۆى بوۋە ، گۆى قولاخ بوۋە) نەك (گۆى ھەلخىستىن) . واتە ئەسلى (ى) ى (بىبە) (و) ە (بىبە = بوۋە) ئەم بوونى (و) بە (ى) ە لە زمانى كۆردىدا زۆرمو نەمۇنەى فرەبە . ماموستا (ھەسەنى قزىلجى) ش لەم مەبەستە دواۋە دا (۱) .

بەراۋىز :

(۱) پروانە : ھەسەنى قزىلجى ، گورانى پىتەكان بەبەكتر ، جىكۆركى پىتەكان و سوان و تىكشكانسى ۋەشەكان بە ھۆى ئەم ئالو گورائەى بەسەر پىتەكاندا دى . گولفازى كۆرى زانىبارى كورد . بەرگى شەشەم . ۱۹۷۸ . چاپخانەى كۆرى زانىبارى كورد . بەغدا . ل : ۱۵۸ .

۱ - بين نارامى بابەتى - القلق الموضوعى - : كه
بەريەچ دانەوھى مەترسى غەربزەي ناوھەي ناسراوھ،
مەترسى بابەتى . . . مەترسى بەكى ناسراوھ ، بين نارامى
بابەتى بين نارامى بەكە لە دەورى مەترسى بەكى ناسراو
ئەسورپتەوھ .

۲ - بين نارامى دەمارەكى - القلق العصابى - :
كه بەريەچ دانەوھى مەترسى ناوھەي نەناسراوھ
بين نارامى دەمارەكى بين نارامى بەكە كه لىك دەورى
مەترسى بەكى نەناسراو ئەسورپتەوھ ، ئەم جۆرەيان
ئەكزپتە چەند لقتىكى تر كه ايترەدا بواری باس كردنيان
ئىسە .

لە سەرەتاوھ « فرويد » سووربووھ لەسەر
ئەوھى كه گوايە پەيوەندى بەكى بەتین ھەبە لە نيوان
دروست بوونى بين نارامى و بين بەش بوون لە « سىكسى »
ھەرۆھ كو ئەلى : -

« زۆربەي ئەو كەسانەي كه تووشى بين بەش
بوون لە سىكسى ھاتوون ، بين گومان تووشى (بين نارامى)
يش ھاتوون »

كەواتە بە پىئى تىگەيشتنى پتەوانەي ئىسەم
دەستەواژيە ئەتوانين بليتين ھەر مرۆفتيك كه دووچارى
بين نارامى بووھ ھەرۆھدا دووچارى بين بەش بوون لە
(سىكسى) يش بووھ . لۆجىكىكى سەپرە ئەگەر سە
گوپرەي ئەم لۆجىگە بيت كەواتە بۆمان ئەلوپت بليتين :
« مادام ھەموو گوپزتيك خرە كەواتە ھەموو
خرتيك گوپزە » ئەمەش وازانم ئەگەر ھەر لە
فەرھەنگى بىر كوردنەوھى « فرويد » جىگاي بپتەوھ كه
ھەموو جۆرە نەخۆشى بەكو ئارھزوويەك ئەداتە پال
بين بەش بوون لە سىكسى ئەمەش ئەقل پاپشتى ناكات ،
« فرويد » لەسەر ئەم پتوو دانگە ئەبەوت مرۆف
شە بكانەوھو لتيكى بداتەوھ ھەرۆھ كو مرۆف بەگشتى
بە گيان لەبەرتىكى سىكسى ئەزانن و دەورى ھەموو
لايەنەكانى تری ژيان فەرامۆش ئەكاتو ئەبەوت لە
سەرگەرت « الجزء » گشت « الكل » شە بكانەوھ .

« فرويد » ئەلى : « كاتج كه ئالوودەي سىكسى
رىكايەكى ئاساي ناگرتەبەر بۆ بەتال بوون و تيربوون
ئەم ھىزە نەوسى بەي كه بەستراوھەوھ بە پال پتوھەرى
سىكسى « اللبىدو » ئەگوپت بۆ بين نارامى « القلق » ئەم
گوپرانەش بەلاي فرويد بەرىكايەكى فسبولوچى ئەبيت ،
كەچى فرويد لە بىر دۆزەكەي دوايى دا لەم بارەبەوھ ئەم
رايەي خۆي پووجەل ئەكەوھو ئەمجارەيان سە

پىچەوانەوھ بۆي دانەبەزىت ئەلى ن
« بين نارامى ئەبيتە ھۆي بين بەش بوون لە سىكسى » .
ھەرچۆنكيك پت رەنگە زۆربەي زۆرى ئەو كەسانەي كه
دووچارى بين نارامى ھاتوون لەوانەمب كه رىكايەكى
ئاساييان ھەبيت بۆ بەتال كوردن و تير كوردن ئالوودەي
سىكسى . واتە ئەتوانين بليتين مەسەلەي بين بەش بوون
لە سىكسى ھۆيەكى بنچينەي نە بۆ دروست بوونى
بين نارامى .

لە بىر دۆزەكەي « توارانك » دا دەبارەي دروست
بوونى بين نارامى و ھاھتوھ : « گوايە لە دايك بوون ئەبيتە
ھۆي بين نارامى ئەو پى نارامى بەي كه « رانك » پىئى
ئەلى « بين نارامى بەكەم » ھەرۆھدا ئەم بين نارامى بە لە
دوايى دا بەردەوام ئەبيت بە بەردەوام بوونى كەسەكە .
اتورانك ئەلى : - جيا بوونەوھ لە دايك (مەبەست لە
دايك بوون) . ئەبيتە ھۆي دروست بوونى بين نارامى
بەلكەشى بۆ ئەمە ئەوھەبە كه گوايە ژيانى ناو مندالدىان
سەبارەت بە منال وەكو ژيانى بەھەشت وايە كه منالە ؟
ھەست بە چىزو بەختەوھرى و خۆش گوزەرانى بەكى
بين بيان ئەكات ، بەلام لەدايك بوون برتەبە لەدەر كوردن
لەم بەھەشتە خۆشەدا . بۆيە لە دايك بوون ئەبيتە
ھۆي دروست بوونى بين نارامى .

ايترەدا ئەبينين (فرويد) بە رايەكەي « رانك » رازى
نەبەو رەخنەي لى ئەگرت ، گوايە منال لە سەرەتاي
ژيانيدا فام كوردن نەوانازانن كەوا لە دايكى جيانەبيتەوھ
ياخود جيا بۆتەوھ بۆيە « فرويد » ئەلى : جيا بوونەوھ
لە دايك ھۆيەكى بنەرتەو سەرەكى نە بۆ دروست
بوونى بين نارامى بەلام « فرويد » لەو بروايە دا بە كه
ئەم ئيشو ئازارەي بە لەشى منالە (مەلوتكە) كه ئەكات
لە ئەنجامى جيا بوونەوھى لە دايكى ئەمەبە ھۆي
سەرەكى دروست بوونى بين نارامى لە دايك بوون .
« ايترەدا مافى ئەرەمان ھەبە كه بليتين مادامەكى
مەلوتكەي ساوا گە ھەستو نەستو فامى نە چۆن
ھەستو فامى بەو ئيشو ئازارەبەكرد كه لە ئەنجامى
لە دايك بوونيدا دووچارى ھاھتوھ . . . »

لە لايەكى تر خۆ ئەم منالە مەلوتكەبە ھىشتا
نەگەبشتۆتە قونامى فام كوردن و تىگەبشتن ھەتا بىرۆكەو
لتيكدانەوھى خۆي بەم ئيشو ئازارە ناخۆشەبە ھەرىك
بكات . . . لەوانەبە ئەم رايە زياتر بە سەر ئاھرەسە
ژايە كەدا جىگاي خۆي بگرت ، چونكە ئەو لە ئەنجامى
ئەم منال بوونەبەوھ ھەستى بە ناخۆشى و ئيشو ئازارى

لهشی و دموونی کردوه «

نهبینن - فرۆید - هەر زوو ئەگەر بتهوه سەر رابه کهی - رانگ و - دان بهوه دا ئەنێ و بایه خیتکی گرنگ ئەداته جیا برونه وه له دایک که هۆیه کی گرنگ بۆ دروست بوونی بێ نارامی منال به تایبه تی ئەو کاتانهی که دایکی لێ وون ئەبیت به لام ئەم جۆره بێ نارامی بهی که منال ئەو کاته ههستی بێ نهکات بهرای - فرۆید - ئەگەر بتهوه بۆ ههست کردنی منال به بێ توانسای بهرامبەر بهم ههموو ئاگاداری به زۆرهی که له پتویستی به کاتمهوه دهر ئهچن . که پتویستی یان به تیر بوون به ئەنجام گه یاتمن ههیه .

پتویسته لیره دا ئەم ههش روون بکه بنهوه که جیا برونه وهی منال له دایک وه کو ههست کردنی مناله که به چۆلی بهکو خۆ به ته نیا هاته بهرچا و ترسی و سامتیک له دموونیا سەر هه لده دا دوورنی به ئەم ترسی و لهزه ی ئەو کاته ی سهره تای دروست بوونی بێ نارامی مناله که بیت .

ههروه ها « ئەفرد ئەدلر » هه سه له ی دروست بوونی بێ نارامی ئەگەر پتویسته بۆ هه سه له ی ههست کردن به ناههواوی که (ئەدلر) به پال پتوه نهریکی بنهوه لی ئەزانن بۆ دووچار بوونی نه خۆ شیه کانهی ده ماره کی ، ههروه ها له جوی خۆ بهی که باوه به خۆ نه کردن بکهینه هۆیه کی گرنگ بۆ دروست بوونی بێ نارامی چونکه باوه به خۆ نه کردن له ئەنجامی ههست کردن به ناههواوی بهوه دروست ئەبیت ئینجا ئەم ههست کردن به ناههواوی بهش چ دهرووی بیت یاخود جهسته یی ، چونکه کهسی ههست کردوو به ناههواوی تاراده به کی زۆر بیر کرد نه وه ئەندیشه ی خۆی به (ههسته) وه ئەبه ستیته وه هه رده م له دموونیا خۆل نه خوانه وه بۆیه چونه تی بیر کرد نه وه رۆلکی گرنگ ئەبینی له دروست بوونی بێ نارامی دا بۆ دۆزینه وه ی ریکای راستی بیر کرد نه وه پتویسته خۆمان له م بیرو باوه ره باوه بپارێزین ئەلێ : « بێ نارامی چه سه رته ی بێ هتزه کان و سهر نه که وتوه کانه ... » به لکو پتویسته به پتجهوانه وه وه ی بگریسن . که « بێ نارامی » : به لکه به که له به لکه کانی به هتزه بهی .

« هوسپین موئه نسی » ئەلێ :

ئیمه بهخته وه مرین چونکه بی نارامین ...
ئیمه بهخته وه مرین چونکه ئەم بێ نارامی به پالمان پتوه ئەبیت بۆ بیر کرد نه وه خهون بێنێن و هیا

خواستن .

مرۆف به درێزایی ژبان هیوا ی ههیه ... ته من کۆتایی نایهت ههتا هیوا کۆتایی نه یهت «
نوسه ری فه ره نس ی به ناوبانگ - جان جاک رۆسۆ - بێ نارامی به کلیلی دهرگای ژبانی ئەزانیت ئەو بێ نارامی بهی که ئەبیت هۆی به ئاگا هینتایی نووستوه کان ههروه کو له « وورد بوونه وه ی گه رۆکیکی ته نیا » دا ئەلی : - « ئەو گه رانه به ره و کو ییم ئەبات ... نایا نامانجیکم نی به که بۆی هه ول بده م ... ؟ نازانم ... به لام بهخته وه مریم که نایزانم ... چونکه کهزانیم کۆتایی دیت ... »

ئەگەر سه یری میژوی ژبانی زانا و گه و ره نو سه رانو بلیمه ته کانی جیهان بکه ین ئەبینن که زۆری زۆر بمان له دۆخیتکی دل تهنگی و بێ نارامی دا ژبانون به لام له هه منج له قۆناغه کانی ژبانیا دا توانیویه به سه ر ئەم بێ نارامی به دا زال بن ههروه کو له سه ره وه و تمان که زۆر چاران مرۆف خۆی بهر پر سیاره له دروست بوونی بێ نارامی ئەویش به بیر کرد نه وه به کی خه یاله سی رووتو به راست زانیی ئەم خه یاله ، ههروه کو ئەبینن (تشارلس سپرد جون) رانوما یی که ری لینگیزی به ناوبانگ له چه رخی نوزده هه مدا به ئاشکرا دان به راستی به دا ئەنێ که ئەلی : « هه ر کاتێ که داوا ی ووتار خویته د نه وه م لێ ئه کرا له کز بوونه وه به کی گشتی دا .. به کسه ترسی و بێ نارامی و دوو دلی سواری م لم ئەبوون ههتا وام لێ ئەهات خۆزگی لاف شکانن بخوازم نه وه کو بگه مه ئەو رۆزه ی که ووتاره که بخویته وه » له ئەنجاما که ئەجووه سه ر دوانگه « مینبر » نوودلی و رهنگ بزراکان تهواو ئەیان شتواند دانیشه توانو گو یگره کان به شتیه به کی ناشیاوو ئاشیرین بیران لێ ئەکرده وه ..

• رۆژیکیان « سپرد جون » دانیشه بوو ...
دۆخی ژبانی خۆی شتی ئەکرده وه لێی وورد ئەبووه پر سیاری له خۆی ئەکرد ... چ شتیکی ناله بار روو ئەدات ئەگه ر نه مجاره یان به شتیه به کی ئاسایی ووتاره که م بخویته وه ... به زوو ترین کات بریاری ئەوه ی دا که هه رچی به کو روو بدات ... خۆ ئاسمان و زهوی جووت ناییت ... دۆخه و کیشه ی بیر کرد نه وه ی تا ئەهات سه ری ئەکردو گه و ره تر ئەبوو جیهانی ئەهه لانه وه ... کاتێ بێ نارامی و

دوودلی به که‌ی خۆی به‌م چه‌شنه بینی که نه‌یسا
 خه‌یاله‌و بیر کردنه وه‌به‌کی بۆشه‌و به‌س ... رۆد بوو
 له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که نه‌مجاره‌یان نه‌توانی به‌ ریکابه‌کسی
 باشتر و پوخت‌تر له‌وانی پێشووی قسه‌ بکاو ووتار
 بخوینیتته‌وه . چونکه‌ چیت‌ر مێشکی خۆی به‌ ترسی و
 لمرزیک خه‌ریک نه‌کرد که بوونی راسته‌قینه‌یان
 نی‌به ... بیر کردنه‌وه‌به‌که‌ که نه‌قل پی‌ی‌رازی نی‌به .
 ئابهم جۆره‌ توانی بیته‌ گوره‌ ترین ری‌نیشانده‌ری
 چه‌رخه‌ی خۆی .

پێویسته‌ ئلوا سه‌یری بێ‌ئارامی بکه‌یسن که
 دیارده‌به‌که‌ له‌ دیارده‌کانی هه‌یزی ده‌ماره‌کی « القوه
 العصبیه » یا به‌ شتیوه‌به‌کی تر نه‌م هه‌یزه‌ سوود به‌خشه
 شاراوه‌به‌به‌ که له‌ ناخی ناوه‌وه‌ی مرۆف دایه .

بێ‌ئارامی هه‌یج کاتێ ئازارمان نادات ته‌نیا نه‌و
 کاتانه‌ نه‌بیت که نه‌م هه‌یزه‌ شاراوه‌به‌ به‌ بواری نه‌زانین
 بێ سوودی‌دا له‌ ده‌ست بده‌ین . چاره‌ سه‌ری
 سه‌رکه‌وتوانه‌ له‌وه‌ دایه‌ که دان بنه‌ین به‌ بی‌ئارامی که
 به‌شیکه‌ له‌ ژبانمان و زانیمان به‌ چۆنه‌تی سوود لێ
 وه‌رگرته‌ی ، نه‌مه‌ش له‌ له‌ ریکای ئاراسته‌ کردنی نه‌م
 هه‌یزه‌ به‌کاره‌یتانی له‌ بواری به‌ره‌مه‌داری باش‌دا دیته
 کایه‌وه .

فه‌یله‌سوفی ئه‌مه‌ریکی « هنری دایفید ئورو »
 [دیتی که به‌ نزم کردنه‌وه‌ی راده‌ی پێویسته‌ی‌گان بۆ
 نزم‌ترین راده‌ نه‌توانین تام و چیت‌ زیاتر له‌ ژبان
 وه‌ربگرین]

ئه‌وکاته‌ بیر کردنه‌وه‌شمان بۆ وه‌ده‌ست خه‌ستی
 سامان و ده‌رامه‌تی زیاتر بۆ تیرکردنی ئاره‌زووی زیاتر
 نابیتته‌ هۆی دل ته‌نگی و بێ‌ئارامی مان . وه‌ (ئورو) بۆی
 روون بۆته‌وه‌ که زۆرشت هه‌به‌ مرۆف به‌بێ‌ ئه‌وانیش
 نه‌توانیت بژیت چونکه‌ بوون و نه‌بوونیان وه‌که‌ به‌که .
 ئابهم جۆره‌ (سوکرات) ی فه‌یله‌سوف و هه‌گیم
 دوو هه‌زار سال به‌ر له‌ ئیستا به‌یره‌وه‌ی ئه‌م
 بیردۆزه‌ی کردوه‌ .... خۆشترین ژبانی به‌سه‌سه‌ر
 به‌رده‌وه‌ :

سوکرات راوه‌که‌ریکی بیره‌ له‌داره‌تی دونیادا ته‌نیا
 کۆنه‌ به‌له‌میتکی هه‌بووه‌ خانووبه‌کی بچوک له‌ رۆخ
 ده‌ریاکه‌ وه‌ستاوی ژێر به‌زه‌یی باو شه‌پۆله‌کانی ده‌ریاو
 رووداوه‌ دل ره‌قه‌کانی سه‌روشت ... بیری له‌
 کۆکردنه‌وه‌ی پسه‌ول وپاره‌و ده‌رامه‌ت
 نه‌کردۆ ته‌وه‌ . نه‌وه‌ی له‌ لایسا

گرنگ بووه‌ (سه‌ر به‌ خۆی سه‌ربه‌ستی) له‌ هه‌لسو
 که‌وتیاو له‌سه‌ره‌ خۆبه‌ کپی و هه‌یمنی نه‌یا . .
 نه‌م بچۆره‌ راوه‌که‌ره‌ پێویسته‌ پێوانه‌و سه‌نکی
 مه‌حه‌ک بیت بۆ نه‌و که‌سه‌نه‌ی که ژبان به‌ هونه‌ری
 کۆکردنه‌وه‌ی پول و پاره‌و سامانی ماددی نه‌زان . . .
 پشووو حه‌سه‌نه‌وه‌یان له‌ خۆیان هه‌لگرته‌وه‌ هه‌موویان
 کردۆته‌ قوربانی ئه‌م ریکابه‌ . بێ له‌ هه‌یج شتی ناکه‌نه‌وه
 ته‌نیا نه‌و رۆژگاره‌ نه‌بیت که ریکای کۆکردنه‌وه‌ی
 سامانیان لێ‌بگرێ . . . ئه‌وانه‌ هه‌رگیز له‌ ژبانیکسی
 ته‌نگ و دوودلی یه‌کی به‌ر ده‌وام‌دا نه‌زین ریکاو کلۆج
 زۆره‌ که به‌ هۆیانوه‌ به‌توانین ده‌ست نیشانی سه‌ختی
 گه‌روگرفته‌کانی خۆمانیان پی‌بکه‌ین و به‌ پێوه‌ریکسی
 راست و ره‌وان هه‌لیان به‌سه‌نگین .

« ئه‌ندریه‌ جید » کاتێ که پیاو لێ‌ئادا ... دوو
 دلی به‌شیتکی ئاسایی نه‌زانن سه‌به‌رته‌ به‌و ئه‌وازه
 به‌سۆزو خه‌رۆشه‌ی که له‌ ژێر په‌نجه‌کانیا هه‌له‌قه‌وتولن
 ... هه‌روه‌ها « لیون تولستوی » کاتی که له‌ئاوابوونی
 خۆر به‌ پشت ده‌شت و دارستانه‌کاندا وورد نه‌بیتته‌وه
 ... شه‌رمی به‌ خۆبه‌ که بیر کردنه‌وه‌ی خۆی به‌م جۆره
 خه‌یالانه‌ بیه‌ستیتته‌وه . . له‌ کاتیک ئه‌م جیهانه‌ پان و
 به‌رینه‌ به‌م جۆره‌ جوانی‌به‌ی سه‌روشت رازاوه‌ته‌وه .

« ئه‌لسه‌ر ونستون » خه‌م په‌زاره‌ی ئه‌م جیهانه‌ی
 که‌وتبووه‌ سه‌ر شانی له‌ کاتی شه‌ری جیهانگری
 دووه‌م‌دا ... زۆر جارمان خۆی له‌ دۆخه‌ی شه‌رو
 هه‌رای پامیاری دوور نه‌مخه‌ستته‌وه‌ تابلۆبه‌کی زه‌یتی
 وینه‌ نه‌کرد « هنری ووردبشر » . نه‌لێ : -

کارکردن مرۆف باکوژی .... به‌لکو دوودلی
 نه‌بیتته‌ هۆی کوشتی ، کارکردن ته‌نه‌روستی به‌ ....
 دوودلی زه‌نگیکه‌ تیفی جه‌وه‌مه‌ردار کۆل نه‌کار
 نه‌یسوی .

« سه‌رچاوه‌کان »

- (1) گۆفاری « البیان » ژماره‌ ۹۳ کانوونی دووه‌م ۱۹۷۳
- (2) کتاب « اقلق » سیجمند فریید
- (3) گۆفاری « الهلال » آب ۱۹۷۷
- (4) گۆفاری « الرساله‌ الاسلامیه » ژماره‌ ۱۰ سالی ده‌به‌م .
- (5) نامیکه‌ی « نظریه‌ فریید » درسه‌ و تحلیل - محمود علی الفلاحی .